

Periodisme i esport, una renovació que hauria arribat inexorablement

---

J. MORERA FALCÓ

El propassat dia 18 de desembre, per telèfon, em posava d'acord amb en Jaume Guillamet, acceptant la seva proposta de col·laboració en el número 20 dels "Annals del Periodisme Català". El dia 19, passades les vuit del vespre —i després d'un encadenat de circumstàncies i petits fets que tantes vegades fan pensar en l'existència i fatalitat del destí—, jo acababa aquella nit a les Urgències de l'Hospital Clínic. I l'endemà ingressava a l'Hospital del Sagrat Cor durant quinze inacabables dies.

Explico —sense detalls que no vénen al cas— aquesta meva dissortada experiència personal per dir-vos que durant tots aquells dies, quan la immobilitat i els analgèsics alleujaven la intensitat del dolor, he tingut temps per pensar en l'encàrrec d'en Jaume Guillamet i en el protagonisme que l'amic em concedeix dintre de la història del nostre periodisme esportiu quan situa el meu nom en l'enunciat de "La renovació dels 60". I us confesso que he tingut sovint moments de dubte per acceptar aquest meu protagonisme, sobretot perquè he sortit bastant escaldat d'aquells fets que durant la vida m'han fet protagonista. Però al final he pensat que haig d'assumir les meves responsa-

105

bilitats entre altres coses perquè, si és cert el que diuen que Hisenda som tots, encara és més cert que la Història la configurem entre tots sense escapar-se'n ni els defraudadors..., per més periodistes que es diguin.

La llarga lluita per ser periodista

Tot i que la meva infantesa a Terrassa s'ha desenvolupat entre el soroll dels telers, de ben menut tinc la dèria de llegir; i si la família ha de fer alguna carta, la feina em serà encomanada, perquè "en Josep en sap molt". És conseqüència de l'admiració que sento cap al meu germà Joaquim, tres anys més gran que jo i que —mort en un camp de concentració francès als 21 anys, al meu costat— havia ja deixat una obra escrita com per poder afirmar que hauria estat un gran valor.

És el gran esperó que jo tindrè quan acabada la guerra —amb vuit anys perduts miserablement entre front, camps de concentració, Batalló Disciplinari de Treballadors a l'Àfrica i servei militar adicional com si res no hagués passat— jo em trobo absolutament desorientat davant la vida i sense possibilitats d'accedir a un lloc estable de treball ja que m'han penjat al coll l'etiqueta de "rojo" i això s'ha de pagar.

El dia que em presento a una convocatòria de l'Escola de Periodisme, el Secretari que em rep em dirà, sense embuts, si estic tocat del bolet quan li ensenyo la documentació que em demana. I ho arrodoneix dient-me:

106

"—Si te inscribes vas a perder el tiempo miserablemente. No tienes ninguna posibilidad de aprobar..."

Tot i així, em decideixo per perdre el temps, com a conseqüència que ho tinc tot en contra. És sabut que el meu germà havia estat Comissari a la guerra, afiliat al PSUC, i tenen raons per sospitar que jo també estigui "contaminat". I em consta que sóc vigilat...

Per tant, procuro fer tanta "bondat" com puc i segueixo perdent el temps totes les tardes a l'Església de Santa Mò-

nica a les Rambles. Mentrestant, he après fotografia tot solet i procuro guanyar-me alguna pessetona fent fotos a l'Estadi —la meva passió esportiva ha estat l'atletisme— o retratant nens, que s'em donen molt be, o simplement fent laboratori.

Fins que un dia —d'una manera impensada, espontània i gairebé còmica— trobaré l'oportunitat per tal de deixar de “perdre el temps”. Fou en un acte públic que cada divendres a la tarda organitzava l'Escola a l’“Ateneo Barcelonés”, on els alumnes fèiem pràctiques amb personatges que l'Escola invitava. Es tracta de gent del Circ Americà que està treballant a Barcelona. En el meu torn d'intervenció em comprometo amb un tal Mr. Bouglione — propietari de les feres del Circ de París, que subministrava al Circ Americà— per tal d'entrar a la gàbia dels lleons durant una sessió pública i fer-los fotografies amb llum electrònica, experiència que ell m'assegura que no s'ha fet mai.

S'ha fet el miracle. De sobte m'he convertit en protagonista i gran figura de l'Escola. Tots el diaris parlen del “intrépido alumno de la Escuela Oficial de Periodismo que se meterá en la jaula con los leones”, etc. etc. I una bona tarda entro a la gàbia, faig les fotos, em retraten, surto altra vegada als diaris i el Director de l'Escola (i director de tantes coses oficials) en Claudio Colomer, molt sensible a aquelles coses que li fan guanyar guardons de cara a Madrid, decideix oblidar totes les prevencions que hi ha contra meu i en acabar el curs em lliuren finalment el certificat amb el número d'inscripció al “Registro Oficial de Periodistas”, si bé em recomanen que procuri limitar-me a fer fotografies.

He guanyat una gran batalla, però encara no la guerra. No podré ésser periodista fins que treballi en un diari d'informació general i la cosa no és gens fàcil, amb la limitadíssima oferta d'aquells temps.

No obstant, el Barça engegà la construcció del Camp Nou i el president Miró Sans auspicià la sortida d'una nova revista —“Barça”—, amb la missió d'engrescar l'en-

tusiasme dels socis. Hi puc entrar com a segon fotògraf, però de mica en mica vaig escrivint petites coses que agraden i passo a fer grans reportatges i entrevistes, assolint una certa popularitat, com a mínim dintre del barcelonisme.

Però els diaris segueixen lluny. És evident que jo no tinc cabuda a cap dels dos diaris del “movimiento”, i les altres redaccions són normalment també reduïdes copats i molt ben defensats pels “guanyadors” franquistes.

Finalment, un dia de no recordo quin estiu tinc una trucada d’“El Correo Catalán” i em diuen que el director vol veure’m amb urgència. Coneixia l’Andreu Roselló com professor de l’Escola i a Manuel Ibàñez Escofet per haver treballat junts a “Barça”.

No sé quina idea tenia en Roselló del que és una urgència, però és molt probable que abans que ell pengés el telèfon, jo ja era al seu davant...

Resulta que el director del “Correo” tenia un greu problema: la totalitat de la plantilla d’esports del diari estava malalta i aquell vespre l’Espanyol tenia un partit a Sarrià amb el Fortuna de Düsseldorf, i no sabien com cobrir la informació. (Cal aclarir de seguida que la totalitat de la plantilla d’esports del “Correo” començava i s’acabava amb el senyor Vicente Loren).

En Roselló, doncs, em demanava si els faria el favor de fer-los la crònica del partit, cosa que naturalment vaig acceptar.

Va ésser el meu primer treball al “Correo”. I recordo que al títol de la crònica del partit jo “jugava” amb el nom del Fortuna i la poca fortuna de l’Espanyol que, tot i guanyar, ho havia fet per un resultat molt apretat. I lliurada la feina, el Director va demanar-me que l’endemà al migdia ens veiéssim, cosa que va fer que aquella nit jo no dormís, en l’expectativa del que semblava que es produiria.

Efectivament, l’endemà en Roselló em proposava d’entrar en plantilla al “Correo”, aprofitant l’avinentsa de la malaltia d’en Loren.

Però el cas és que ja sóc periodista

El dia de la meva incorporació definitiva a la redacció que el "Correo" tenia encara a les Rambles, a l'espera que s'enllesteixi el nou edifici de Consell de Cent, prenc solennement possessió d'una taula que avui en trobarien de millors llençades en algun contenidor de qualsevol xamfrà, però que a mi em sembla de "lapislàzuli"; d'una cadira que grinyolava de manera permanent a conseqüència dels molts culs innobles que havia hagut de suportar al llarg de molts anys; i d'una màquina d'escriure "Underwood" d'aquelles negres, quadrades, que tant cobegen els col·leccionistes, amb el corró sec com un bacallà ídem, però que encara hi podíem obtenir algun que altre paper llegible. Ah!, la màquina, quan el Loren estigués restablert, hauria de compartir-la...

En realitat, el conjunt d'aquella redacció millor semblava aquella famosa "oficina siniestra" de "La Codorniz" que molts recordaran. Un soterrani sense ventilació amb un aparell per renovar l'aire que l'únic que renovava era el soroll de la seva reumàtica maquinària. I, com que la impremta la teníem al soterrani de sota, al terra, al costat de la taula del redactor en cap hi havia un forat per on passava un pot de llauna lligat amb un cordill per on baixàvem els originals i pujàvem les proves, mitjançant un "enginyós" sistema acústic aconseguït picant el pot amb una deixalla de plom.

Però jo ja era periodista i la família tenia assegurades 9.000 pessetes i escaig al mes...

109

El desolador panorama de la premsa esportiva

Si volem ésser bondadosos, podem acceptar que el periodisme esportiu que es practicava en aquells temps es corresponia plenament amb l'esport que teníem a l'Estat espanyol, convalescent encara de la sollevada franquista

amb els tres anys de guerra civil que havien deixat una infinita cua de gent que esperava ésser recompensada per la seva contribució a la victòria. I encara que no haguessin fet res, sempre hi havia algun amic amb influències.

Establerta doncs la dictadura franquista, el seu manteniment, al marge dels usuals mètodes atemoridors —per no dir de terror— de totes les dictadures, també necessitava d'un gran entreteniment popular. I si ja teníem el futbol inventat i fins i tot profundament arrelat al nostre país com a primeríssima distracció sociològica del poble —amb el braser permanentment alimentat de la rivalitat Barça-Madrid— només calia reactivar els dispositius necessaris fins i tot per millorar la seva força de captació... I és que hi havia encara un altre aspecte molt important en aquells temps, que feia necessària la contribució del futbol i dels esports en general.

Pagats en escreix els deutes d'ajuda internacionals per la victòria feixista a Espanya, quedaven per pagar els deutes o agrair els favors nacionals. Vull dir que hi havia molta gent que d'una manera o altra, en petita o grossa mesura, havia contribuït al "triunfo de la causa", que ara reclamaven el tros de pastís que entenien els corresponia. Era una casta especial de gent gasiva i curta de cabals, conseqüència bastant tradicional a les velles capes socials benestants. I Franco, sobre descobrir que es conformarien amb aquesta cosa, també va descobrir que els podria seguir utilitzant si els donava càrrecs esportius que els permetés de sortir sovint fotografiats als diaris i que de tant en tant poguessin anar al Ministeri corresponent a demanar una llicència d'importació d'aquella matèria prima tant escadussera en els temps del "Gran Repartiment".

D'aquesta manera —i recordeu si us plau que el primer "Delegado Nacional de Deportes" que va tenir el franquisme fou el general Moscardó—, repartint presidències de clubs o presidències de Federacions, segons el valor de

“los méritos contraídos”, l’esport espanyol fou ben aviat copat i “dirigit” per la gent més inepta, si més no esportivament parlant.

A conseqüència de tot aquest estat de coses —i si tenim en compte que el cens de ciutadans que practicaven l’esport s’havia format sobre la base d’aquells guillats fidels al doctor Capó i a les seves teories dietètiques sobre l’all i la ceba, o sigui, que érem autènticament amateurs— no hauria d’estranyar-nos que el periodisme esportiu d’aleshores s’acomodés a la nul·litat d’aquells directius.

O sigui, que era un periodisme tant mesquí i baix de sostre que només exercitava l’adulació més vergonyant i deixava al marge tota mena d’esperit crític, en el cultiu de l’espera de les invitacions a sopars i dinars que sovintejaven amb regalet final inclòs o esperant que la cistella de Nadal de l’any vinent fos millorada respecte l’anterior. Hi havia qui portava la seva gasiveria a límits tan miserables que, a més de fer més publicitat que periodisme, a vigílies de Nadal es presentava a una factoria de motos on el personal en nòmina, a una hora determinada, feia cua per tal de recollir una bossa de xarxa amb un pollastre plomat i una ampolla de xampany a dintre. Potser hi tenien dret si també eren a la nòmina...

I una altra cosa que feia molt de temps em treia de polleguera és que, a més de renunciar a la crítica, es renunciava també a l’anàlisi. M’explico. Per exemple, els diaris d’informació general —que en aquells temps no sortien el dilluns— el dimarts, en fer la crònica del partit del diumenge, ho fèiem com una crònica d’urgència, quan el dilluns aquell partit, ja l’havien “mastegat” i espremut les ràdios, “La Hoja del Lunes”, els esportius i el “Noti”, que sortien el dilluns a la tarda. Ah! i la “Barcelona Deportiva” que tenia una dispensa especial en atenció als clubs petits de les comarques.

Quan aquell final d’estiu la nova temporada de futbol es va endegar, l’Andreu Roselló va comunicar-me que els partits a Barcelona, tant del Barça com de l’Espanyol,

anirien al meu càrrec. Amb dues pàgines de gravat en rellieu, amb el nou i ambiciós format acabat d'estrenar i amb el recolzament d'una forta campanya publicitària amb la crida "El diario que lee Cataluña".

El murri i bon jan d'en Roselló va fer-me l'encàrrec com de passada, sense donar la impressió que fos una ordre i sense cap orientació, tancant la mini conversa d'aquell moment amb un lacònic:

—Tu mateix...

Així va néixer la meva "Bajo la piel del estadio" com a reportatge d'uns partits en el que es tenia en compte tant els fets mateixos que determinarien el seu resultat, com les circumstàncies que l'envoltaven i els comentaris que podia "pescar" al vol, a la llotja o on fos. I la fórmula —digueu-me presumit si voleu— va tenir èxit a tots nivells. A vegades el director em deia que afluixés, que no fos tan dur, però la bona persona que era Joan Trullàs, gerent durant uns anys al diari, un dia va fer la "imprudència" de dir-me que en els estudis de mercat que es feien sovint, la meva firma sempre era al capdamunt.

Si tot això fou determinant per una renovació del periodisme esportiu i la seva millora, us asseguro que no me'n sento responsable. Va passar, simplement, que jo era allà, en el moment que calia.

Però la renovació venia inexorablement, perquè aquell periodisme no s'aguantava per enlloc. Si no hagués estat jo, ja eren en camí l'Enric Bañeres, o l'Emilio Pérez de Rozas, o algun altre...

112 I si voleu, un dia explicaré el meu altre intent de renovació, més de "lladres i serenos", que no pas aquest.

Potser. Però més val que no em deixeu.■